

عنوان مقاله:

مطالعه تطبیقی ویژگی های فن طرح و نقش ظروف سفالی نیشابور و سمرقند در سده سوم تا ششم هجری قمری

محل انتشار:

پژوهشنامه خراسان بزرگ، دوره 12، شماره 44 (سال: 1400)

تعداد صفحات اصل مقاله: 18

نویسندگان:

آذر موخواه - دانشجوی دکتری، گروه پژوهش هنر، دانشکده هنر، دانشگاه شاهد، تهران، ایران

محسن مرائی - استادیار، گروه پژوهش هنر، دانشکده هنر، دانشگاه شاهد، تهران، ایران

محمدعلی رجیبی - استادیار، گروه پژوهش هنر، دانشکده هنر، دانشگاه شاهد، تهران، ایران

سید رضا حسینی - استادیار، گروه پژوهش هنر، دانشکده هنر، دانشگاه شاهد، تهران، ایران

خلاصه مقاله:

با شروع اسلام و منع استفاده از ظروف فلزی طلا و نقره، تولید آثار سفالین در سراسر سرزمین های اسلامی با استقبال بی نظیری مواجه شد و در نواحی شرقی اسلام به ویژه در منطقه جغرافیایی خراسان بزرگ (سمرقند و نیشابور) این تحولات و دگرگونی ها در زمینه تولیدات سفالین، همزمان با آغاز نهضت های ایرانی و تاسیس سلسله های طاهریان و سامانیان به اوج خود رسید. از مهم ترین دستاوردهای دوران سامانی در فن سفالگری، ابداع لعاب گلی با الگوهای تزئینی متنوع بود و هنرمندان در عین تأثیرپذیری از نقوش ساسانی، از شیوه های فنی سفالینه های عباسی و وارداتی چینی تأثیراتی پذیرفتند. ویژگی های سفالگری نیشابور و سمرقند و روابط متقابل سفالگری سمرقند و نیشابور در سده های سوم تا ششم هجری قمری از پرسش های اصلی این پژوهش می باشند. روش پژوهش حاضر، تاریخی و توصیفی-تحلیلی بوده و اهدافی همچون، شناسایی و مقایسه ویژگی سفالینه های مناطق مذکور و تأثیرپذیری سفالگری این دو ناحیه از یکدیگر، بر اساس وجود زمینه های سیاسی، فرهنگی و اقتصادی را دنبال می کند. این پژوهش به بررسی نقوش و لعاب گلابه ای و پاشیده نواحی نیشابور و سمرقند با رویکرد تطبیقی می پردازد. وجود شباهت زیاد ظروف کتیبه دار کوفی و تفاوت در رنگ لعاب ها و کاربرد عبارات مرسوم در هر یک از این دو منطقه از یافته های این تحقیق است. با این حال، وجود ویژگی های متمایز در نقوش سفال های سمرقند همچون نقش ماه و ازدها، نقوش واقع گرایانه انسانی و حیوانی باوجود تأثیرپذیری فنی از نیشابور، خصلتی بومی به آثار سمرقند می دهند.

کلمات کلیدی:

سفال، نیشابور، سمرقند، سامانی

لینک ثابت مقاله در پایگاه سیویلیکا:

<https://civilica.com/doc/2030486>

